

ΑΠΟΨΗ

ΟΣΣΟ

Μια διαφορετική ανάγνωση για την οικονομική κρίση στην Ελλάδα

[ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΔΑΛΑΜΑΓΚΑ]*

«Είναι γεγονός ότι η Ελλάδα έχει πτωχεύσει 4 φορές από το 1828 μέχρι το 2010, αλλά οι σημερινοί Έλληνες έχουν καταχωρημένο στην ιστορική τους μνήμη μόνο το πηλικό στήγμα των πτωχεύσεων, εφόσον δεν έχουν βιώσει τις οικονομικές τους επιπτώσεις».

τοσκαίες μονάδες. Αρκεί να σημειωθεί ότι ένα αρκετά μικρότερο μεγέθος δημόσιο χρέος (γύρω στα \$50 δισ.) ήταν αρκετό για να οδηγήσει στο πρόσφατο παρόλο των χωρών, όπως η Ρωσία και η Αργεντινή σε στάση πληρωμών.

3. Είναι αλήθεια με βάση τα παραπάνω ότι χωρίς τη συνδρομή του μηχανισμού στήριξης (ΔΝΤ και ΕΕ), η Ελλάδα θα ήταν υποκειμένη να κηρυχθεί, αφού η κρίση, πτωχεύσει, εφόσον οι διεθνείς αγορές δεν θα ήταν διατεθειμένες να τη δανέυσουν ή θα τη δανείζον με εξοντωτικά επιτόκια, πράγμα που θα οδηγούσε τελικά και πάλι στην πτωχεύση. Είναι γεγονός ότι η Ελλάδα έχει πτωχεύσει 4 φορές από το 1828 μέχρι το 2010, αλλά οι σημερινοί Έλληνες έχουν καταχωρημένο στην ιστορική τους μνήμη μόνο το πηλικό στήγμα των πτωχεύσεων, εφόσον δεν έχουν βιώσει τις οικονομικές τους επιπτώσεις. Το πράγμα είναι διαφορετικό. Δεν κινδυνεύει μόνο η φήμη της Ελλάδας ούτε υποθηκεύεται μόνο το οικονομικό της μέλλον και το βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού. Αναμένεται το ευρώ ως παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα, δυναμιζόμενο η συνιστά της ΟΝΕ και διατηρούμενη η μετά κύριου αποκαταστάσει παγκόσμιο νομισματικό κορράκι.

Πέρα όμως από τις παραπάνω αλήθειες, που τις έχουμε όλοι, λίγο ή πολύ, τέκνουν να εγκαταλείψουν στο συλλογικό υποσυνείδητο του λαού ορισμένες λανθασμένες αντιλήψεις, οι οποίες είναι πιθανόν να υπονομεύσουν οποιαδήποτε προσπάθεια αποτελεσματικής αντιμετώπισης της παρούσας κρίσης.

1. Είναι λανθασμένη η αντίληψη ότι το παλιό σύστημα δημιουργήσε το υψηλό χρέος για να εξυπηρετήσει τα ατομικά συμφέροντα των διακριτών των εξουσιών. Σε οποιαδήποτε συναλλαγή, είτε μεταξύ δύο ατόμων είτε μεταξύ κράτους και πολιτών, ισχύει η λογιστική αρχή ότι η Ελλάδα του ενός είναι πλεονασμα του άλλου. Με άλλα λόγια, το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού (δηλαδή οι δαπάνες που γίνονται καθ' υπέρβαση των εσόδων) μετασχηματίζεται σε εισόδημα πολιτών, όπως συμβαίνει π.χ. με τις υψηλές δαπάνες για κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική πρόνοια, για μισθούς δημοσίων υπαλλήλων κ.ο.κ. Επιπλέον, οι πολίτες που υπερέχουν ως σύνολο από τον υπερμετρο δανεισμό του Δημοσίου θα πρέπει να επιβιβάζονται και με την εξόφληση των συναρδέντων δανείων.

2. Είναι λανθασμένη η αντίληψη ότι οι απαραίτητες τον πολιτικό μηχανισμό της χώρας είναι και οι μόνοι διεπιδωμένοι. Οι όποιες δεν έχουν μεριδί στη διαφορά. Αλλά το μεγαλύτερο ποσοστό της διαφοράς θα πρέπει να αναζητείται στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών παραγωγών-καταναλωτών (αγοροπληθυσμού), εισαγωγών-εξαγωγών κ.λπ. Όσο και στις σχέσεις μεταξύ των πολιτών και των υπηρεσιών του δημοτικού μηχανισμού της χώρας (εφορίες, πολεοδομίες κ.λπ.), οι οποίοι όμως δεν ανήκουν στο πολιτικό σύστημα διακυβέρνησης. Από τις παράνομες δε αυτές συναλλαγές υπερέχουν οι πολίτες (διαφορετών και διαφορετικών σε βάρους των

οικονομικών του Δημοσίου.

3. Είναι λανθασμένη η αντίληψη ότι πρέπει πρώτα να κληθούν να πληρώσουν οι υπάλληλοι της δημοτικής, του υψιψηλού χρέους ή ακόμη και να τιμωρηθούν και στη συνέχεια να προσφέρουν οι άλλοι πολίτες. Πέραν του ότι το κεντρικό αυτό σποτέλε για τη μετάθεση ευθύληγια για τη μετάθεση ευθύληγια, οδηγεί αναπόφευκτα τη χώρα σε παραλόγια διότι προάγει:

• Τον ετασισμό των ενόμων. Υπάρχουν δύο κατηγορίες ενόμων. Αυτοί που δημιουργήσαν το πρόβλημα του υπερκόσμου χρέους και αυτοί που διαχειρίζονται την παρούσα κρίση. Είναι ότι η προακή πρέπει να επικεντρωθεί στην πρώτη κατηγορία. Αλλιώς, οι δημιουργοί του δημοσιονομικού προβλήματος θα πρέπει να αναζητούνται στις πολιτικές ηττώες των τελευταίων 30 ετών. Πράγματι, στην δεκαετία του 1980 το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ τριπλασιάστηκε από 30% σε 90%, δηλαδή αυξήθηκε κατά 200%. Στις επόμενες δύο δεκαετίες (1990-2010) αυξήθηκε από 90% σε 130%, δηλαδή διευρύνθηκε κατά 45%. Άρα, στην δεκαετία 2008-2009 η πολιτική εξουσία, εν μέσω παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού κρούσης και μέγαν διαδρωτικών σπινάλιων της ελληνικής οικονομίας, επέτρεψε επτάκι και ανέλθον να βαλάνει το ήδη γεμάτο ποτήρι του χρέους. Επιμεινεται ότι το δημόσιο χρέος δεν είναι ανεπιδωτό, αφού να υποκύψει σε οργανωμένες κινήσεις: τα δάνεια να διατίθενται για τη χρηματοδότηση παραγωγικών επενδύσεων, το χρέος να είναι κατά κύριο λόγο εσωτερικό και το ύψος του να κινείται στα πλαίσια των δυνατοτήτων εξυπηρέτησής του. Τίποτε όμως από όλα αυτά δεν ισχύει για την Ελλάδα. Το μεγαλύτερο μέρος των κρατικών ομολόγων (80% περίπου) κατέχεται από ξένους, το χρέος είναι υπέρογκο και το έσοδο των δανείων είναι διατεθεί κατά κύριο λόγο για την ικανοποίηση καταναλωτικών αναγκών.

• Την εισαγωγή σε όλα των ενόμων και τη στοιχειώδη κατηγοριών περί δόλιας κατάχρησης του δημοσίου χρήματος. Ακόμη και αν συμβούν αυτά και καταδικαστούν οι ένοχοι σε αυστηρές ποινές, το δημόσιο χρέος θα εξακολουθεί να παρομένει στο 130% του ΑΕΠ με τάση αύξησης στο 150% την επόμενη τριετία. Εκτός και αν πιστευθεί ότι οι ένοχοι θα μπορούσαν να πληρώσουν ευρώ 300 δισ. ή ότι θα εισπράτουμε από την εκποίηση των περιουσιακών τους στοιχείων το ποσό αυτό.

Αυτό που πρέπει να γίνει κατανοητό είναι ότι οι απαλήσεις του προϋπολογισμού, που οδηγούν στη διάγνωση του δημοσίου χρέους την τελευταία 30ετία, δεν ενσωματώνουν ολόκληρα στοιχεία διαφοράς της πολιτικής εξουσίας. Ανταγκλόν μάλλον τις πιέσεις οργανωμένων ομάδων του πληθυσμού για παροχές πέραν των ήριων αναγκών του κράτους. Το κακό είναι ότι στις πιέσεις αυτές ενέδωσαν κατ' εξακολούθηση οι πολιτικοί ηγέτες της χώρας για να μετριάσουν το λεγόμενο

πολιτικό κόστος. Η διαφορά θα πρέπει να αναζητείται στις εκτός προϋπολογισμού συναλλαγές του πολιτικού συστήματος με ομάδες ελλείων συμπεριφορών. Πάνω όμως οι συναλλαγές αυτές αποτυπώνονται κατά κανόνα στις δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού.

Δύο είναι τα συμπεράσματα που μπορούν να εξαχθούν από τα παραπάνω λεγόμενα.

1. Η υπερκρίση του δημοσίου τομέα, σε συνδυασμό με την απελευθέρωση της τραπεζικής πίστης λόγω ΟΝΕ (πιαστή επιτοκίων, αραδής χρηματοδότηση ιδιωτικών δαπάνων) οδηγούν το περισσότερο νικητικό της χώρας σε υπερεκτονώληση, δηλαδή σε καταναλωτικές δαπάνες πέρα από τις παραγωγικές ικανότητες της οικονομίας. Αυτό γίνεται φανερό από τη μέλιτη του κοσμήλου πληρωμών, του οποίου το έλλειμμα (εξαγωγές μείον εισαγωγές) κυμαίνεται γύρω στο 14% του ΑΕΠ. Δηλαδή το δημοσιονομικό έλλειμμα του 2010 (14% ΑΕΠ) μετασχηματίζεται σε έλλειμμα του κοσμήλου πληρωμών. Είναι το περίφημο δίδυμο Ελλείμμα, όπως το περιγράφει η Τράπεζα της Ελλάδος. Η υπερεκτονώληση αυτή, η οποία στραγγίζεται σε δανεικά, έχει δημιουργήσει ένα πλαστό βιοτικό

κρίση και επιδύνη μέχρις ότου ισορροπήσει το κοσμήλο πληρωμών της χώρας και μειωθεί το δημόσιο χρέος στα οικονομικά ανώτατα επίπεδα (30-50% του ΑΕΠ). Πιαστή δηλαδή για ευστοχία στις αυθόρηνες που επικρατούν στα τέλη της δεκαετίας του 1970.

Αυτή η δραστητική περικλίση του επιπέδου διαβίωσης μπορεί να μετριάσει, σε μικρό ή μεγάλο βαθμό, αν επιδιώκεται η εναλλακτική πολιτική της αούθνης, του εισοδήματος, μέσω της ενίσχυσης της παραγωγικής μας βάσης.

Η πολιτική όμως αυτή προακούει σε σημαντικά εμπόδια:

• Απαιτεί μεγάλες ποσότητες (δυσχερύνει) κεφαλαίων για την ενίσχυση των επενδύσεων και της εξαγωγικής δραστηριότητας, που θα εμεταλλεύεται την οικονομική άνοδο των άλλων χωρών, δηλαδή απαιτεί αλλαγή του οικονομικού μοντέλου ανάπτυξης.

• Είναι οικονομικά αούθητα να προωθείται η ανάπτυξη, αν προσηγορεύεται δεν σταθεροποιείται η οικονομία, με τη δημοσιονομική εξυγίανση και τις διαρθρωτικές μεταβολές. Είναι σαν να υποκαταστήσει τον αούθη να τρέξει το Μαραθώνιο πριν του πέσει ο περικότ και αποκατασταθεί η υγεία του.

• Τα αποτελέσματα θα φανούν σε μεγάλο βαθμό, κρίνον, ενώ η προσηγορή της κατανώλησης, στο εούθημα ένα επένδυση κορράκι.

Πριν κλείσουμε το σπιδωμό αυτό, να απαντήσουμε σε τρία κρίσιμα ερωτήματα:

1. Είναι «καλό ή κακό» το ΔΝΤ ή μάλλον ο μικτός μηχανισμός στήριξης;

Η απάντηση είναι ότι το ΔΝΤ δεν είναι ούτε «καλό» ούτε «κακό». Είναι ένας διεθνής χρηματοδοτικός μηχανισμός, στον οποίο μετέχει και η Ελλάδα και έχει σκοπό να βοηθήσει αναδραστήριες χώρες να επιτελέσουν κοινότητες δάνεια με ευνοϊκά επιτόκια. Παράλληλα, βέβαια, φροντίζει να εξασφαλίσει και τα συμφέροντα των δανειστών, καθορίζοντας τις καταλλήλως συνταγές ανάρτησης. Αλλιώς δεν έχει και ιδιαίτερη σημασία αν είναι «καλό» ή «κακό». Όταν βρεθείς ναυαγός στον ωκεανό, πάντως, με απελύνει από τη σωτήρια λέμβο που σου ρίχνει το παραλόν πλοίο, χωρίς να ενδιαφέρεται για το χαρακτήρα του καπνίστου. Ομοίως, όταν κινδυνεύεις να πεθάνεις από καρδιακή ανεπάρκεια, εμπιστεύεσαι το ναύτη ενός έμπορου κεραυρού, χωρίς να εξετάσεις το οικονομικό του κίνητρο.

2. Ποιες είναι οι θετικές και οι αρνητικές πλευρές μιας προσηγοφής στο ΔΝΤ;

Η αρνητική πλευρά συνίσταται στην απώλεια μέρους της οικονομικής αυτοτέλεισας μιας χώρας, στην έκταση που βασικές πτυχές της εισοδηματικής, δημοσιονομικής και θεσμικής πολιτικής καθορίζονται από το ΔΝΤ. Η θετική πλευρά είναι ότι επιβάλλεται στο λαό να αλλάξει νοοτροπία, πράγμα που δεν τολμά να κάνει καμία κυβέρνηση. Του επιβάλλει, δηλαδή, να προσηγομεί το καταναλωτικό και εργατικό του πρότυπο στις απαιτήσεις μο σύγχρονες, ανταγωνιστικές ή βιωσιμής οικονομίας.

3. Στην κατάσταση που βρίσκεται σήμερα η Ελλάδα υπάρχει εναλλακτική λύση, εκτός από την προσηγοφή στο μηχανισμό στήριξης και του όρους που μας θέτει;

Η απάντηση είναι ότι βεβαίως υπάρχει η εθνική αυτοκτονία. [ΣΥΔ:450384]

* Ο κ. Βασίλειος Δαλαμάγκας είναι καθηγητής στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

«Σε περίπτωση πτωχεύσεων της Ελλάδας αναμένεται το ευρώ ως παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα, δυναμιζόμενο η συνιστά της ΟΝΕ και διατηρούμενη η μετά κύριου αποκαταστάσει παγκόσμιο νομισματικό κορράκι. Στην ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα».